

2020: Notans år – check, please!

En sammanfattning av trendföreläsningen ”What’s on 2020”

December 2019

KAIROS
FUTURE

NOTANS ÅR – CHECK, PLEASE!

1. Klockan Klämtar

Ligger de goda åren bakom oss? Många tecken tyder på att ekonomin bromsar in. Tillväxttakten för G8-länderna i världen avtar, SILF:s inköpsindex ligger under 50 procent vilket är ett tecken på att lågkonjunkturen redan är här, orderläget i de stora svenska exportföretagen har minskat markant på senare tid och SKL pekar på att de samlade underskotten i kommuner och landsting kommer ligga på tre procent nästa år för att sedan öka ytterligare under åren som kommer. Tecknen på goda år är få.

Men det är inte en inbromsande ekonomi som väntar. Notan kommer även till många av de start-ups som de senaste åren har lockat till sig kapital med löfte om guld och gröna skogar. Nu börjar otåligheten breda ut sig och investerarna undrar vart guldet tog vägen. 2020 lär bli ett år då start-ups inom tech-världen förväntas bekänna färg alltmer intensivt.

Även den traditionella handeln spås få det jobbigt. Dels utmanas den av e-handeln, dels håller det ökade hållbarhetsintresset på att ta udden av köpfesten. Shoppingindustrin tycks lida av dåligt självförtroende just nu. Samma sak gäller delar av medievärlden. Frågan är inte om utan snarare hur många lokaltidningar som kommer ge upp under 2020. På samma sätt finns tecken på att arbetarrörelsen möter ett jobbigt år. Socialdemokraterna kämpar med vikande opinionssiffror samtidigt som LO tappar greppet om arbetarna och har idag en anslutningsgrad som snart är under 60 procent av Sveriges arbetare. Kanske är på sikt hela den partsbaserade kollektivavtalsmodellen utmanad?

2. The Empires order

Intensiva folkliga protester har präglat hela hösten 2019. Från Hongkong i öst till Ecuador i väst. Samtidigt fortsätter de repressiva gamla dynastiländerna via både öppna manér och spel bakom kulisserna att hålla kvar greppet om makten trots de breda folklagens ockupation av gator och torg. Såväl mullorna i Iran som Kommunistpartiet i Kina och den saudiska kungafamiljen sitter stabilt på sina stolar. Kejsardömena tycks bestå.

På hemmaplan fortsätter maktkampen om vilken slags union EU ska vara. Det brittiska imperiets framtid avgörs av valutgången i december där Brexit eller ej är den bakomliggande huvudfrågan. Blir det Great Britain eller Little Britain som gäller framöver? Och om Brexit genomförs försvåras inte bara svenskarnas möjligheter att smidigt åka till London utan det påverkar högst konkret den svenska positionen och inflytandet i EU. UK står utanför Eurozonen och den svenska kronan lär få ett än mer utsatt läge utan Storbritannien i EU. Plus att den svenska

grundsynen med ett stort mått av nationellt självbestämmande versus EU:s grundarstaters mer federalistiska hållning också kommer få sig en törn utan brittiskt stöd. Notan för ett brittiskt utträde ur EU kommer på sikt märkas här i Sverige.

3. Urban pressure

En stad kan vara både dötrist, trång och full av oljud och lukter. Och den kan också vara alldeles underbar! Samma saker som lockar folk till staden får dem sedan att inte stå ut med den. Eller snarare människorna i den – vi har under året sett protester över stökigt gatuliv på Kungsholmen i Stockholm, mot barn som spelar fotboll i Nacka, mot restauranger och förskolor som ligger i bottenvåningarna i det egna kvarteret. Nu kommer notan för det moderna stadsbyggnadsidealets täta blandstad samt irritationen när ”fel” folk finns i närheten som går stick i stäv med trenden att många anser sig ha rätt att välja sina grannar. I takt med konjunkturedgång och ökad cocooning lär ’urban pressure’ öka än mer - som en lång het sommar när den tändande gnistan aldrig är långt bort.

4. Röksignaler

Alkoholkonsumtionen per capita minskar i stora delar av världen. Likaså tobaksanvändandet. Även här i Sverige har detta varit en trend sedan länge. Narkotika har sedan femtio år varit ett stort tabu i Sverige men i takt med en liberalisering i attityder i USA, Nederländerna och andra delar av världen syns samma tecken på förändring här hemma.

Unga vuxna svenskar har en markant mindre restriktiv inställning till droger än äldre generationer. För allt fler i den yngre generationen är droger är inte längre ett pundarfenomen utan ett smart sätt att förstärka sin prestationsförmåga eller som en möjlighet att dämpa kroniska smärtor för vissa sjukdomsgrupper. Portugal har redan liberaliserat sin lagstiftning, Norge håller på att göra samma sak. Eftersom illegala droger också är en av grundbultarna i gängkrigens konflikter hörs också röster om att en uppmjukning av inställningen till lätta rödroger borde vara vägen framåt för att komma åt den ekonomiska basen för gängen.

5. Gråzonerna breder ut sig

Juridik, ständigt denna juridik. I kölvattnet av de stora plattformsföretagens framgångssagor ökar mängden gråzonsområden som de måste hantera. Dels måste de allt oftare hantera ’extraterritoriality-frågor’ allt oftare, dels är de i skottgluggen för konkurrensmyndigheter och ledande politiker som vill bryta deras monopolliknande ställning. En jakt som lär intensifieras under 2020. Business Week spår t ex att ’anti trust’ kommer vara en av de mest dominerande frågorna under det kommande året.

Men de juridiska gråzonsfrågorna blir allt oftare en huvudvärk även när det gäller innehållet på plattformarna. Efter de senaste årens återkommande skandaler kring hur Facebook hanterar anstötligt innehåll och använder sig av politisk påverkan försöker de numera tvätta innehållet med algoritmer som läser av rättighetsskyddat innehåll samt delningar av inlägg som är stötande för allmänheten. Men det är svårt att hamna rätt och den vingliga färden mot framtiden går vidare. Även de stora handelsplattformarna liksom Amazon har problem med tredjepartsaktörer och när konsumenterna köper produkter de upplever som undermåliga skäller de på Amazon trots att det egentligen inte är deras ansvar. Gråzonsfrågorna ökar helt enkelt i omfattning i takt med att notan för tidigare framgångar kommer ifatt dem.

6. IRobot, till din tjänst

Robotar har länge varit som Kinderägg - roliga, underhållande och överraskande. Nu tycks vi stå på tröskeln till en tillvaro där robotarna tar en mer naturlig del av det praktiska vardagslivet. Vid Tokyo-OS under sensommaren 2020 kommer robotar att finnas överallt. De båda officiella maskotarna för spelen, *Miraitowa* och *Someity*, är robotar och inte mjukisdjur som tidigare varit brukligt. Men robotar kommer också hjälpa till vid tävlingarna, de kommer assistera besökare, tävlande och journalister med översättning, bagagebärning och andra praktiska sysslor. De kommer helt enkelt komma närmare vanligt folk och ge en glimt av hur framtiden kan komma att se ut.

Mjukvarurobotar i form av AI-lösningar är redan ett faktum och de finns i bakgrunden i väldigt många av de digitala servicelösningar som omgärdar det praktiska livet. Och utvecklingen lär intensifieras kommande år. Inte sällan ägnar sig kunder och användare omedvetet åt att praktiskt träna AI-robotar när de vardagliga sysslorna utförs. Interaktionen med de digitala tjänsterna innebär ett ständigt lärande för att förbättra både tjänsten och de bakomliggande algoritmerna.

7. Komfortsystemen slår tillbaka?

Det moderna livet har givit oss en mer dräglig och bekväm tillvaro. De system som byggs upp för att hantera detta blir samtidigt allt mer komplexa. IT-lösningarna hamnar i molnet med dess möjligheter och effektivare datautbyte, men systemens baksidor syns allt oftare. Står vi inför en situation där bekvämlighetssystemen slår tillbaka?

Molnlösningarna inom IT har t. ex. uppenbara baksidor i form av sårbarhet och svårigheter att få kontroll på verksamhetskritisk information. Vissa organisationer pratar nu öppet om behovet av att införa analoga strategier för att hantera den digitala världens baksidor. Ett annat exempel är det moderna livets krav på ständigt ljus för att slippa mörker. Människor installerar små LED-lampor överallt vilket visar sig vara förödande för många insektsarter och påverkar därmed den biologiska mångfalden negativt. Är det helt enkelt så att notan för vår moderna

bekvämlighet kommer inom oväntade områden? Vi spår att det den kommande tiden kommer ge fler sådana uppvaknanden.

8. Från mätbara tag till ansvarstagande jag – skärmarnas krig och skärmskäms!

Den digitala tillvaron är under ständig diskussion. Begränsad skärmtid för barnen (och de vuxna) är ett återkommande ämne lite varstans och tidstypiskt nog så spådde HUI att årets julklapp 2019 blir en låda för att lägga undan mobilen. Vi ser att det är ett tecken på något större – människors oförmåga att på egen hand hantera skärmarnas förföriskhet. Många har tidigare skaffat sig digitala manicker för att mäta kroppsfunktioner och mäta den egna tillvaron (quantified self) men nu tycks utvecklingen gå mot ökade krav på självdisciplin. Det handlar om att ta ansvar för det egna livet och de baksidor den moderna livsstilen för med sig – 'personlig accountability'.

Det här är svårt och jobbigt för många och därför erbjuds numera stöd för att orka med att göra rätt. Utöver mobilparkeringslådan som HUI slog ett slag för så har WWF lanserat tjänsten 'Klimatkalkylatorn' – ett verktyg där människor löpande ska kunna mäta sitt klimatavtryck och på så sätt få hjälp med att fatta rätt beslut. Som till exempel att stänga av alla energikrävande skärmar – computation shaming ska undvikas med hjälp av en skärm ...

9. Tillbaka till framtiden

I oroliga tider vänder sig folk gärna till kända storheter - det lilla livet och inte minst den kända trygga tiden som fanns förr. Men även oron för klimatet gör att gamla dygder kommer tillbaka, t. ex att återanvända gamla saker istället för att köpa nya. Femtioalets husmorsböcker är hårdvaluta med dess praktiska tips på tidningspappersanvändning vid fönsterputs och såpa och ättika istället för dyra Ajaxflaskor. Även i företagsvärlden märks det att 'mormorskonsumention och farmorsdygder' är på frammarsch. "Spara inte Slösa" är ideal som hörs allt mer med många bottnar. Som exempel har den världsomfattande hotellkedjan Marriot deklarerat att 2020 ska bli ett år då kampen mot matsvinn är en högt prioriterad fråga. Detta som ett sätt att påtagligt minska klimatavtrycket samtidigt som det också bidrar till bättre ekonomi för företaget.

Ett annat tecken på att bakåtblickandet är på frammarsch är nostalgiresorna som gör sig påtagliga för både unga och gamla. 80- och 90-talens musik upptäcks av den unga generationen och de mest hipa motiven på t. ex. t-shirts lyfter fram Cornelis Vreeswijk, Astrid Lindgren och E.T. samtidigt som vinylskivor och VHS-kassetter hittar fram ur vindsförråden. 'Bytt är bytt och kommer igen' tycks vara en trend för 2020.

10. Ring in det nya

Allt är inte bara elände. Inom ett antal områden har överenskommelser skett som stödjer framväxten av nya lösningar. Power-over-Ethernet, PoE, är t. ex. en nyligen antagen teknisk standard för svagströmsförsörjning av apparater och små maskiner i byggnader och fordon vilket spås medföra genombrottet för stora delar av sakernas internet (IoT). På samma sätt planerar Telia att på bred front lansera 5G-lösningar under 2020, d.v.s. femte generationens mobiltelefoni som innebär väsentligt högre hastigheter och dataöverföringskapacitet.

Elbilsförsäljningen håller på att rusa iväg och ta fart på allvar. 2019 hade ca 30 procent av fordonstillverkarna laddbara fordon i sitt utbud. I slutet av 2020 spås siffran ha stigit till närmare 80 procent samtidigt som antalet modeller per tillverkare har ökat markant. Nya skatteregler driver också på utvecklingen liksom att utbudet av fler billiga alternativ än Tesla nu är en realitet.

Vidare ser vi att innovation flyttar in. Innovation har länge antingen varit en omskrivning för ständiga förbättringar eller förlagts till en externt placerad hub som inte ska smittas av den gamla verksamhetens tröghet och ovilja till förändring. Många gånger har också innovationsarbetet skett ad hoc. Nu börjar emellertid strukturerna vara på plats för att systematiskt innovationsarbete ska kunna flytta in i organisationerna på allvar. Innovationsledning har sedan en tid ett eget ISO-system och innovationsledare börjar bli en etablerad yrkestitel med substans, struktur och budget. Därför spår vi att 2020 blir det år då innovation flyttar in (utom i de fall där besparingsivern i lågkonjunktorens kölvatten snarare sparkar ut framtidsdriven innovation ...).

Till sist vill vi också peka på den växande 'co'-faktorn. *Cocooning* växer alltid i kärvare tider, *co-working* skapar förutsättningar för den nya tidens arbetsliv och ”*co-living*”-uttrycken växer i omfattning, stöttade av både analoga och digitala lösningar. Längtan efter en genuin samhörighet snarare än mer yttlig shopping och ensamliv ligger i tiden. Därför tror vi att 2020 blir ett år då ***det våras för gemenskaperna!***

Om What's on

Denna rapport summerar What's On, Kairos Futures årliga föreläsning om trender som dominerar det kommande året. Föreläsningen hålls av Erik Herngren, senior partner på Kairos Future och är baserad på företagets egna spaningar och analyser.

Om Kairos Future AB

Kairos Future är ett internationellt konsult- och analysföretag som hjälper företag att förstå och forma sin framtid. Genom trend- och omvärldsanalys, innovation, strategi och mjukvarustöd för AI-driven analys, omvärldsbevakning och innovation, hjälper vi våra kunder att omsätta de stora sammanhangen till konkret handling. Kairos Future grundades 1993, vårt huvudkontor finns i Stockholm och vi har egna kontor eller samarbetspartners över hela världen.

För mer information, se www.kairosfuture.com eller kontakta oss:

Kairos Future

Box 804
101 36 Stockholm
Besöksadress: Västra Järnvägsgatan 3
08-545 225 00
info@kairosfuture.com
www.kairosfuture.com